

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—
Poštno-čekovni rač. 10.503.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Vzporednost med Nemci in Slovenci.

Glasi nemške manjšine v dravski banovini, v Celju izhajajoča »Deutsche Zeitung«, se zavzema povodom vpisa otrok v šolo z vnemo za nemško šolo. V svojem članku piše med drugim: »Naša (to je: nemška) šola je doživela konec drugega šolskega leta ter s tem prestala, kakor upamo, svojo najtežjo dobo. Novi otroci bodo stopili v njo, da se vzgojujejo na naraven način, to je, v svojem družinskem jeziku. Kako dragoceno je to za dušo otrokovo, za njegovo nepohabljeno rast, za tvorbo njegovega značaja in za vse poznejše življenje, ne moremo s kratkimi besedami opisati. Mislimo, da tak opis niti ni potreben, ker mora to spoznanje in prepričanje živeti v srcu vsake nemške matere in vsakega nemškega očeta. Ne moremo si misliti, da bi pri nemških starših, ki jim je dana možnost izbirati med nemško in kakšno drugo šolo, tako napredovala lenivost srca, da bi se odločili proti nemški šoli, ker govorijo navidezne aličasne ugodnosti za drugo šolo. Tukaj ne gre za ugodnost in neugodnost, marveč za prvo zadevo vsake družine, za duševno in praktično bodočnost otroka... Priti mora čas in upamo, da je že tukaj, ko bo odveč in nepotrebno, da bi morali v našem listu nemškim staršem nemško šolo še priporočati. Nemška šola je za nas nujnost, za nemške starše pa mora biti nekaj, kar je samoobsebi razumljivo.«

Gospodom okoli »Deutsche Zeitung« priporočamo, naj gredo k svojim nemškim bratcem na avstrijsko Koroško in naj tamkaj objavijo v nemških listih ta-le članek z edino spremembo, da mesto nemških staršev, nemških otrok in nemške šole postavijo slovenske starše, slovenske otroke in slovensko šolo. Bodo gospodje naše nemške manjšine videli, kaj bodo na Koroškem doživeli. Z mokrimi conjami jih bodo njihovi nemški bratci pognali nazaj v Jugoslavijo. Da bi koroški Nemci dali Slovencem in njihovim otrokom slovensko šolo? Ne, tega nočejo storiti. To bi bilo za nemško-nacionalno nadutost nekaj nezasičanega. Nemci znajo prepevati lepo melodijo o tem, kako je treba zaščititi narodne manjšine in jim dati vse njihove pravice. Ta pesem pa velja za nemške manjšine, ne velja pa za slovanske. Takšne manjšine je treba brezobzirno in neusmiljeno ponemčiti.

Gospodje nemške narodne manjšine, ki so od naše države prejeli vse, kar more in mora država dati narodnim manjšinam, se niti nočejo več potruditi, da bi na svoje nemške bratce na Koroškem vplivali, da vendar enkrat prenehajo s krivičnim in nasilnim ponemčevanjem koroških Slovencev. Pa se bodo morali potruditi! Načela narodno-manjšinskega varstva so mednarodna, veljajo torej ne samo za nemško, marveč tudi za slovensko narodno manjšino. »Deutsche Zeitung« pravilno povdarja, da je edino pravi in naravni način vzgoje vzgoja v družinskem, materinem jeziku, da je takšna vzgoja velika dragocenost za dušo otrokovo, za njegovo nepohabljeno rast, za tvorbo njegovega značaja in za vse njegovo poznejše življenje. Ali ne velja to tudi za slovenske otroke na Koroškem? Mar li to velja samo za nemške otroke v naši državi? Če pa ne velja za slovenske otroke na Koroškem, ne bi smelo in tudi ne bo veljalo za nemške otroke v Jugoslaviji. Gospodje nemške narodne manjšine pri nas naj si dobro zapomnijo: Prišel bo čas, ko se bo ta vzporednost med Slovenci na Koroškem in Nemci v Sloveniji strogo izvajala.

*

Boj za versko vzgojo v Čehoslovaški.

V Čehoslovaški se vedno jasneje kaže oblikovanje dveh front: proti Bogu in veri na eni strani, za Boga in vero na drugi strani. Na prvi strani stojijo framasoni in svobodomisleci, ki so organizirani ponajveč v narodno-socialistični in obeh socialno-demokratskih strankah, češki in nemški. Na drugi strani pa stojijo obe ljudski stranki, češka namreč in slovaška, in nemška krščansko-socialna stranka, zadnji čas so se njim pridružili agrarci (kmetiška stranka), češki in nemški. Da so agrarci stopili na stran, ki brani versko vzgojo mladine, je razlog v tem, ker so videli slabe posledice brezverske ali v verskem oziru brezbarvne mladinske vzgoje. Začeli so se bati za bodočnost naroda, kojega mladina sledi moralnim načelom, ki nimajo trdne zaslombe v verskem prepričanju. Dolgo časa so gledali križem rok počenjanje svobodomislecev, kateri so na vladi. Jako jih je ozlovoljilo imenovanje narodnega socialista in framasona dr. Bukovskega za starosta sokolske zveze. Sicer še sodelujejo

z narodnimi demokrati v sokolski organizaciji, izstopili pa so iz zveze legionarjev ter zasnovali lastno zvezo po vzgledu ljudske stranke. Končno so se pridružili ljudski stranki v obrambi verske vzgoje mladine.

Prosvetni odsek čehoslovaškega parlamenta je o tem velevažnem vprašanju že začel razpravljati. Zastopniki agrarne stranke, češke in nemške, so v razpravi poudarjali velik pomen verske mladinske vzgoje ter zahtevali, da se mora veronauk vpeljati kot obvezen predmet v vse srednje šole. V imenu narodno-socialistične stranke je poslanec inženjer Zahorsky izjavil, da je stranka ne za versko vzgojo, marveč za neko duševno gimnastiko (telovadbo). Kar se vere tiče, je stranka na stališču, da je vera zasebna stvar — socialnodemokratsko stališče — ter da starši lahko otroke doma versko vzgojujejo, če hočejo, v šolah pa naj bi bil verouk neobvezen, in sicer ne samo v srednjih, marveč tudi v osnovnih šolah.

Boj za vzgojo mladine je torej novovzplamtel v Čehoslovaški. Vodi se ne samo v parlamentu, marveč tudi po shodih in zlasti po časnikih. Ker se je fronta tistih, ki branijo versko vzgojo, zadnji čas pomnožila in ojačila, je upati, da bo zmagala. Ta zmaga bi pomenjala veliko dobro in veliko korist za čehoslovaško državo in za njeno bodočnost.

V NAŠI DRŽAVI.

Nova vlada. Dne 1. julija je bila sestavljena in zaprisežena nova vlada pod predsedstvom dr. Srškiča. Nova vlada zgleda takole: predsednik vlade: dr. Milan Srškič; zunanji minister: dr. Jeftič; notranji minister: Žika Lazič; pravosodni minister: dr. Ilija Šumenkovič; minister za prosveto: dr. Kojič; minister za trgovino in industrijo: Ivan Mohorič; minister za kmetijstvo: Juraj Demetrovič; minister za socialno politiko in narodno zdravje: Ivan Pucelj; minister za promet: inž. Lazar Radivojevič; minister za javna dela: dr. Srkulj; minister za gozdove in rudnike: V. Pogačnik; minister za fizično vzgojo: dr. Kraljevič; finančni minister: dr. Gjorgjevič; minister za vojno in mornarico: armijski general Dragomir Z. Stojanovič. Ministri brez

portfelja: dr. Albert Kramer, Boža Maksimovič in dr. Handija Karamehmetovič.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Nemčija in vojnoodškodninska konferenca v Lausanni. Nemčija vztraja na vojnoodškodninskih posvetovanjih v Lausanni, katerih se udeležuje šest držav, da se črtajo vojne dajatve in se spremeni verzaillska mirovna pogodba. Za črtanje vojnih dolgov bi bila Nemčija pripravljena kot v zameno, da sodeluje z denarjem pri obnovi svetovnega gospodarstva, a to le tedaj, ako se jej prizna popolna enakopravnost glede oboroževanja in da se tozalevne točke v verzaillski pogodbi razveljavijo. Višek nemških zahtev v Lausanni pa je ta, da se ne upirajo Nemci samo vojni odškodnini, ampak se potegujejo tudi za zmanjšanje zasebnih dolgov, katere imajo v inozemstvu. Ta slednja nemška zahteva je v živo zadelala Angleže, ki so posodili Nemčiji težke svote.

Kaj zahtevajo zavezniki od Nemčije? Za slučaj, da črta Amerika vojne terjatve, zahtevajo zavezniki od Nemcev kot prispevek v skupno evropsko blagajno 2 milijardi. Ako bi pa Američani zahtevali povrnitev vojnih dolgov, pa bi morala Nemčija plačati v skupno blagajno 7 milijard. Nemško odposlanstvo je odklonilo vsako svoto z zahtevo, da se vojni dolgovi črtajo brezpogojno.

Sporazum v Lausanni na vidiku? Kakor je razvidno iz zgorajnihotic glede lausanske vojnoodškodninske konference, se je zdelo, da se bodo ta tolikanj važna posvetovanja razšla — brez uspeha. Dne 1. julija se je posrečilo angleškemu ministrskemu predsedniku Macdonaldu, da so se zopet zblížali Nemci ter Francozi. Po tem zblížanju se bo Francija odpovedala za vselej vojni odškodnini. 4 milijarde zlatih mark, ki bi jih še naj plačala Nemčija tekom 20 let, ne bi šle več na račun vojne odškodnine, ampak bi dobilo to plačilo naslov »Evropska obnova«. Nemci plačajo 4 milijarde po večletnih presledkih v evropski fond. Ta svota bi se naj izdala v obveznicah (obligacijah), ki bi imele za podlago dohodke nemških industrijskih podjetij, državnih železnic itd. Denar bi se naložil v mednarodni vojnoodškodninski banki v Baslu. Obrestovanje bi pričelo po petih letih. Skupna svota bo služila za poplačilo vseh zahtev, tudi Amerike. Omenjeni sporazum pa se ne spravlja v stik z versaillesko mirovno pogodbo. Lausansko vojnoodškodninsko vprašanje se prav nič ne tiče razorožitve, ki spada na ženevsko konferenco.

Nova nemška vlada gre hitlerjevcem prav posebno na roko. Med von Pape novo berlinsko vlado in vladami posameznih nemških dežel še vlada vedno spor radi dovoljenja uniform in oboroženega nastopa Hitlerjevih bojnih čet. Po novi Hindenburgovi zasilni naredbi smejo posamezne dežele prepovedati nošnje krojev in javna zborovanja le od primera do primera in še to le za kratek čas. Poleg tega si osrednja vlada pridržuje pravico, proučiti vsak posamezen primer in ugotoviti,

GLAVOBOL

je večinoma nervozna bolezen, če hočemo, da se ne ponovi, moramo predvsem ojačati in pomiriti živce. V to svrhu hvalijo čez 35 let staro domače sredstvo — Fellerjev Elsafuid. Poskusna steklenica 6 Din, dvojna steklenica 9 Din povsod. Po pošti 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 velike specialne steklenice 62 Din franko pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 341, Savska banovina.

ali je bilo postopanje deželne vlade upravičeno. Deželne vlade so dolžne na eni strani skrbeti za javni red, na drugi pa ne smejo svobodno izvesti ukrepov, ki jih smatrajo za potrebne za vzdržanje javnega reda. Z novo naredbo je osrednja vlada globoko posegla v avtonomijo dežel. — Nemški notrajni minister je napravil hitlerjevcem še to uslugo, da je moral prepovedati pruski notrajni minister za pet dni katoliško glasilo »Kölnische Volkszeitung« in socialno-demokratski list »Vorwärts«. Oba časnika sta razkrivala, odkod dohiva Hitler denarno podporo za svojo stranko.

Volilni boj v Nemčiji je buren in krvav, ker so na dnevnem redu krvavi spopadi med komunisti in narodnimi socialisti.

Odgoditev razorožitvene konference v Ženevi. Dne 15. ali 20. julija pričakujejo odgoditev razorožitvenih posvetovanj v Ženevi. Za slučaj odgoditve bi se sestala konferenca zopet meseca novembra.

Velenemci vstopijo v avstrijsko vlado. Po vrnitvi avstrijskega kanclerja dr. Dolfusa iz Lausanne bodo izpopolnili avstrijsko vlado velenemci, ki bodo dobili prometno in trgovinsko ministristvo.

Navidezni odstop madžarske vlade. Dne 30. junija je podala Karolyjeva vlada po enoletnem delovanju ostavko s pojasnilom, da je izpolnila ob nastopu dane obveznosti. Guverner Horthy ostavke ni sprejel in prosil Karolyja, naj še načeljuje z naprejem vladi, kar je Karoly tudi rad storil in bo vodila njegova vlada še najbrž dalje državne posle.

Madžarska ne more več plačevati obresti od svojih dolgov in radi tega pričakujejo proglasitve moratorija ali odložitve plačevanja inozemskih in zasebnih dolgov. — Radi skrajno slabege finančno-gospodarskega položaja bo skoro gotovo došlo do vladne krize in je pričakovati nove volitve že letošnjo jesen.

Bolgarija je opravila izvozni žitni monopol, ker je doživela prevelik primanjkljaj. Od 1. julija je na Bolgarskem izvoz žita zopet svoboden. Za kritje primanjkljaja pri monopolskem izvozu je izdan poseben zakon, ki določa, da bo pobirala država od vsakega kilograma belega kruha pristojbino 1.60 leva in od črnega kruha pa 1 lev. — Zasedanje parlamenta je zaključeno do 28. oktobra.

Finančno stanje Romunije je tako obupno, da pridejo v kratkem tja finančni strokovnjaki, katere bode poslala Zveza narodov, da proučijo gospodarski in finančni položaj in predložijo Zvezi narodov načrte, kako bi se zopet ozdravilo zavoženo gospodarsko stanje Romunije.

Siam dobil ustavo. Zadnjič smo poročali o revoluciji v azijski državi Siam, ki je bila nekrvavo zaključena s tem, da je pristal kralj na to, da državi ustavo. Siamski kralj je podpisal novo ustavo, po kateri bo vladna oblast poslej v rokah vladarja, senata, odbora ljudske stranke in sodišč. Vsako vladno dejanje kralja mora podpisati član odbora ljudske stranke, da dobi zakonito moč. Nova ustava potrjuje kralja Prajadhipoka kot vladarja, določila o prestolonasledstvu pa ostanejo neizpremenjena.

Volitveno geslo ameriških demokratov za predstoječe predsedniške volitve je popolna odprava alkoholne preplevi.

Predsedniški kandidat ameriških demokratov je Franklin Roosevelt. — Protikandidat Smith je propadel na kongresu stranke.

Dva evharistična kongresa.

V Ptuj.

V nedeljo dne 26. junija se je vršila v Ptuj evharistična manifestacija, kateri je navdušeno prisostvovalo 25.000 udeležencev iz raznih župnij Slovenskih goric ter Ptujkega polja. Mesto Ptuj je bilo v zastavah že na predvečer, ko se je pripeljal na kongres lavantinski vladika dr. Andrej Karlin, ki je bil slovesno sprejet in na večer počaščen s podoknico. V nedeljo so napolnile ljudske množice Slomškov trg, na katerem je bil postavljen oltar. Ob 10. uri je prispel na trg v spremstvu duhovščine škof dr. Karlin. Evharističnega Zveličarja je slavil v slavnostni pridigi g. mariborski stolni dekan dr. M. Vraber. Po slavnostnem govoru je opravil slovesno sv. mašo sam škof. Med sv. mašo so prepevali ob spremljanju mestne godbe združeni pevski zbori. Po končanem sv. opravilu je podelil nadpastir množicam apostolski blagoslov.

Ptujski prošt g. dr. Žagar je otvoril evharistično zborovanje, na katerem je govoril tajnik Katoliške akcije g. F. Kolenc iz Maribora ter svetinjski g. župnik in duhovni svetovalec Bratušek. Nad vse pričakovanje sijajno uspeli kongres je zaključil prošt dr. Žagar, ki je podal zbranim nekaj navodil za popoldansko procesijo.

Popoldne ob 4. uri je pričela slovesna procesija, ki je bila dolga nad 3 km in je korakalo v njej 25.000 oseb. Procesije se je udeležil škof, Najsvetejše je nosil g. stolni dekan dr. Vraber ob spremstvu 50 duhovnikov. V procesiji sta stopala tudi g. srezki načelnik dr. Bratina ter mestni župan. Navdušeno manifestacijo je zaključil blagoslov z Najsvetejšim, katerega je podelil vladika dr. Karlin, posvetil zbrane množice presv. Srcu Jezusovemu in po navdušeno zapeti zahvalni pesmi je pri-